

Voorontwerp bestemmingsplan

Windpark Rijnenburg en Reijerscop

mei 2023

reactie nota

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding	3
1.1 Wijzigingen n.a.v. ingebrachte zienswijzen	3
2. Reacties op het voorontwerp	4
2.1 Gemeente Nieuwegein	4
2.2 Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	4
2.3 Provincie Utrecht	5
2.4 Stedin	7
2.5 TenneT	8
2.6 Lopikerwaard (gemeenten Woerden, Oudewater, Montfoort, Lopik en IJsselstein)	9
2.7 RUD Utrecht onderdelen geluid, slagschaduw en externe veiligheid	10
2.8 Rijkswaterstaat (RWS)	16
2.9 Veiligheidsregio Utrecht (VRU)	18
2.10 RUD onderdeel natuur en ecologie	20

1. Inleiding

Van 16 november 2022 tot 15 december 2022 is het voorontwerp van het Chw bestemmingsplan Windpark Rijnenburg en Reijerscop voorgelegd aan de vooroverlegpartners op grond van artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening. In deze reactienota zijn de individuele vooroverlegreacties beantwoord. Hierbij zijn de reacties samengevat en geparafraseerd.

1.1 Wijzigingen n.a.v. ingebrachte zienswijzen

De verschillende reacties leiden tot de volgende aanpassingen in het ontwerp Chw bestemmingsplan Windpark Rijnenburg en Reijerscop:

1. Waterparagraaf in toelichting voor zover deze ziet op de benodigde watercompensatie.
2. Stand van zaken VvGB van ministerie van Defensie wordt opgenomen.
3. Compensatieplan groenstructuur wordt toegevoegd.
4. De meest actuele stand van zaken omtrent de ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming wordt opgenomen.
5. Artikelen 3 (agrarisch) en 4 (agrarisch-1) worden waar mogelijk beperkt tot die onderdelen die voor het bestemmingsplan relevant zijn.
6. Voorgenomen uitbreiding Hoogspanningsstation Oudenrijn wordt opgenomen in par. 3.2 'Beschrijving van het plangebied'.
7. In paragraaf 2.4 Gemeentelijk beleid wordt verduidelijkt waarom de gemeente Utrecht haar Geluidnota Utrecht 2014-2018 niet van toepassing acht voor een windturbinepark.
8. Correctie verwijzing naar versie 2020 van het Handboek Risicozonering Windturbines.
9. Verscheidene tekstuele en opmaak technische wijzigingen.

2. Reacties op het voorontwerp

Reactie vooroverlegpartner			Antwoord
2.1 Gemeente Nieuwegein			
Nr.	Punt	Inhoud	Antwoord
1	1	De gemeente Nieuwegein ziet in het voorontwerp geen reden tot opmerkingen.	Ter kennisname.
1	2	Het is de gemeente Nieuwegein duidelijk dat met deze vier windmolens een belangrijke bijdrage geleverd wordt aan de ambitie van de Regionale Energiestrategie U16 1.0 van 1,8 TWh aan duurzaam opgewekte elektriciteit en blijft dan ook graag samen werken aan de regionale ruimtelijke opgaven in onze regio.	Ter kennisname.
1	3	De gemeente Nieuwegein vraagt de gemeente Utrecht om inwoners van Nieuwegein te blijven betrekken bij de verdere ontwikkeling van het Energielandschap. Hierbij wordt aandacht gevraagd voor de zorgen die de inwoners van Nieuwegein hebben over mogelijke overlast.	Gemeente Utrecht hecht grote waarde aan een goede informatievoorziening bij de ruimtelijke ontwikkeling op haar grondgebied. Gemeente draagt er zorg voor dat omwonenden van het Windpark Rijnenburg en Reijerscop (waaronder inwoners van Nieuwegein) geïnformeerd en gehoord worden.
		Conclusie	Deze reactie leidt niet tot wijziging van het ontwerp Chw bestemmingsplan Windpark Rijnenburg en Reijerscop.
2.2 Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden			
Nr.	Punt	Inhoud	Antwoord

2	1	De HDSR geeft aan dat er intensief contact heeft plaatsgevonden tussen HDSR en de initiatiefnemer. De opmerkingen van HDSR rondom waterrobuust bouwen zijn verwerkt in de waterparagraaf.	Ter kennisname.
2	2	HDSR vraagt om de toelichting van het voorontwerp m.b.t. de benodigde watercompensatie aan te passen.	De waterparagraaf in de toelichting van het voorontwerp wordt aangepast voor zover deze ziet op de benodigde watercompensatie.
2	3	HDSR geeft aan dat de initiatiefnemer voor de volgende activiteiten een watervergunning moet aanvragen: - Het laten toenemen van verhard oppervlak en het graven van open water; - Het realiseren van technische voorzieningen, zoals dammen met duikers; - Het aanleggen van kabels en leidingen; - Het tijdelijke onttrekken van lozen van grondwater.	Initiatiefnemer is in overleg met HDSR over een waterwetvergunningaanvraag voor de genoemde activiteiten.
2	4	HDSR ziet graag het concept ontwerpbestemmingsplan voordat het wordt gepubliceerd.	Een concept ontwerpbestemmingsplan incl. aangepaste waterparagraaf wordt voor publicatie gedeeld met HDSR.
		Conclusie	Deze reactie leidt op de volgende punten tot een wijziging van het ontwerp Chw bestemmingsplan Windpark Rijnenburg en Reijerscop: - Waterparagraaf in toelichting voor zover deze ziet op de benodigde watercompensatie.

2.3 Provincie Utrecht

Nr.	Punt	Inhoud	Antwoord
3	1	Ik ben met het oog op de genoemde provinciale ambitie met betrekking tot duurzame energie verheugd dat de gemeente Utrecht, na veel jaren van onderzoek en participatie, een bestemmingsplan voor 4 windturbines in procedure brengt.	Ter kennisname.
		In art. 5.3.2 (radarverstoring) is bepaald dat het ministerie van Defensie een Verklaring van Geen Bezwaar (VvGB) moet afgeven dat de windturbines hun radarinstallaties niet storen. De aanvraag is bij het	Gemeente Utrecht stuurt erop dat een VvGB door het ministerie van Defensie is afgegeven voor publicatie ontwerp, dan wel vaststelling van het bestemmingsplan voor Windpark Rijnenburg en Reijerscop.

		ministerie in behandeling. Liefst bij de ter inzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan maar uiterlijk bij de vaststelling van het bestemmingsplan zou ik hierover meer duidelijkheid willen hebben.	
3	2	Ik heb geconstateerd dat het compensatieplan groenstructuur, zoals benoemd in artikel 5.3.5 niet is bijgevoegd. Ook voor het compensatieplan geldt dat bij de ter inzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan beschikbaar hoort te zijn, zodat ons college daar eventueel nog een oordeel over kan geven voordat het bestemmingsplan door uw raad wordt behandeld.	Het compensatieplan groenstructuur is beschikbaar bij publicatie ontwerp bestemmingsplan voor Windpark Rijnenburg en Reijerscop (bijlage 1 bij de regels).
3	4	Op 19 september 2022 heeft u een aanvraag soortenbeleid flora en fauna (soortenbescherming) Wet natuurbescherming (Wnb) bij ons college ingediend. Dit onderdeel staat formeel los van het bestemmingsplantraject, maar over de stand van zaken van het onderzoek en de procedurele aspecten zou ik bij de ter inzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan wel meer inzicht wil hebben. Voor een zorgvuldige beslissing over het onderdeel Wet natuurbescherming is nog een concreet en recent inzicht in de ecologische situatie van de planlocatie(s) nodig. Ik adviseer u om in contact te blijven met ons team Vergunningverlening Natuur en Landschap (VVN)	De meest actuele stand van zaken omtrent de ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming wordt opgenomen in het ontwerp, dan wel vastgestelde bestemmingsplan voor Windpark Rijnenburg en Reijerscop.
3	5	Als gevolg van de uitspraak van Porthos gaat u nader onderzoek doen naar de mogelijke gevolgen van de uitstoot van stikstof (in de bouwfase). Dit onderwerp is mede bepalend voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan. Ook hier raad ik u aan contact te houden met ons teamWN.	Voor het plan is recent een AERIUS-berekening uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn overlegd met de provincie Utrecht in het kader van de ontheffingsaanvraag Wnb.
3	6	U geeft in de toelichting ook aan dat een deel van polder Rijnenburg waarin het windturbinepark is voorzien, door het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) als potentieel waterbergingsgebied wordt gezien. Exacte uitwerking van dit waterbergingsgebied wordt momenteel verkend. Anticiperend op de aanwijzing van het waterbergingsgebied komen de fundamente van windturbines en kraanopstelplaatsen van het windpark Rijnenburg en Rijerscop op circa 1,5 meter boven het omliggende maaiveld te liggen en de wegen op ongeveer 0.5 meter boven	De meest actuele stand van zaken omtrent de aanwijzing van het waterbergingsgebied wordt opgenomen in het ontwerp, dan wel vastgestelde bestemmingsplan voor Windpark Rijnenburg en Reijerscop.

		het omliggende maaiveld. U heeft in artikel 5.2.1 onder i van de bestemmingsplanregels bepaald dat de bouwhoogte van het windturbinefundament maximaal 2 meter boven peil mag zijn. Ook ten aanzien van dit waterbergingsgebied geldt, dat ik uiterlijk bij de ter inzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan meer duidelijkheid over deze verkenning zou willen hebben.	
3	7	Ten slotte adviseer ik u om de artikelen 3 (agrarisch) en 4 (agrarisch-1) te beperken tot die onderdelen die voor dit bestemmingsplan relevant zijn.	Van de artikelen 3 (agrarisch) en 4 (agrarisch-1) is in het ontwerp bestemmingsplan één bestemming gemaakt (agrarisch), aangezien er voor bestemmingsplan Windpark Rijnenburg en Reijerscop geen verschillen meer zaten tussen de bestemmingen.
3	8	De conclusie uit de landschappelijke analyse van paragraaf 5.10 (landschap/beeldkwaliteitsparagraaf) kan ik delen. Hoewel aantasting van het landschap aan de orde is, bestaat de intentie om de windturbines en bijbehoren op de best mogelijke wijze landschappelijk te situeren, rekening houdend met alle meespelende belangen.	Ter kennisname.
		Conclusie	Deze reactie leidt op de volgende punten tot een wijziging van het ontwerp Chw bestemmingsplan Windpark Rijnenburg en Reijerscop: - Stand van zaken VvGB van ministerie van Defensie wordt opgenomen. - Compensatieplan gemeentelijke groenstructuur wordt toegevoegd. - De meest actuele stand van zaken omtrent de ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming wordt opgenomen. - Van de artikelen 3 (agrarisch) en 4 (agrarisch-1) is één bestemming gemaakt.
2.4 Stedin			
Nr.	Punt	Inhoud	Antwoord
4	1	Stedin werkt aan de uitbreiding van haar Hoogspanningsstation Oudenrijn gevestigd aan de Heijcopperkade 2A welke is gelegen in de directe nabijheid van het plangebied van onderhavig voorontwerp bestemmingsplan. Het college heeft hiervoor op 15 december 2022 het ontwerp-Chw bestemmingsplan Hoogspanningstation Oudenrijn	De uitbreiding van het Hoogspanningsstation Oudenrijn gevestigd aan de Heijcopperkade 2A wordt aangehaald in par. 3.2 'Beschrijving van het plangebied'.

		gepubliceerd. De planning is dat dit plan in kwartaal 2 door de gemeenteraad wordt vastgesteld. Stedin is voornemens in de zomer van 2023 te starten met de bouw van de eerste fase van het genoemde hoogspanningsstation aan de Heijcopperkade. Een verwijzing naar deze (autonome) ontwikkeling wordt in het voorontwerp bestemmingsplan gemist. Dit manifesteert zich het meeste in het akoestisch onderzoek (paragraaf 5.3.2 van de toelichting). Stedin weet niet of de uitkomsten van het akoestisch onderzoek (en de cumulatietoets) anders uitvallen wanneer met de ontwikkelingen rond het hoogspanningsstation rekening wordt gehouden. Hierbij wordt verwezen naar het akoestisch onderzoek dat ten grondslag ligt aan Chw ontwerpbestemmingsplan Hoogspanningsstation Oudenrijn.	Ten behoeve van de uitbreiding van het Hoogspanningsstation Oudenrijn heeft initiatiefnemer van die uitbreiding (Stedin) een akoestisch onderzoek¹ inclusief cumulatietoets laten uitvoeren. In dat akoestisch onderzoek is nagegaan in hoeverre de geluidbelasting van de transformatoren invloed heeft op de cumulatieve geluidbelasting ter plaatse van de meest nabij gelegen woningen aan de Heycopperkade. Geconcludeerd wordt dat ter plaatse van de woningen de geluidbelasting circa 68 dB is, bepaald door het verkeerslawaaï. De bijdrage van het nieuwe transformatorstation aan de cumulatieve geluidbelasting (meer dan 25 dB lager) is verwaarloosbaar. Door het transformatorstation zal de cumulatieve geluidbelasting niet toenemen waardoor gesteld kan worden dat de geluidssituatie als gevolg van het transformatorstation niet verslechtert. Aangezien in het door LBP Sight uitgevoerde akoestisch onderzoek het transformatorgeluid als verwaarloosbaar wordt bestempeld voor de meest nabij gelegen woningen, wordt bij dit uitgangspunt aangesloten voor de cumulatieve berekeningen ten behoeve van het windturbinepark.
		Conclusie	Deze reactie leidt op de volgende punten tot een wijziging van het ontwerp Chw bestemmingsplan Windpark Rijnenburg en Reijerscop: - Uitbreiding Hoogspanningsstation Oudenrijn wordt opgenomen in par. 3.2 'Beschrijving van het plangebied'.
2.5 TenneT			
Nr.	Punt	Inhoud	Antwoord
5	1	Net buiten de grenzen van het plan bevinden zich hoogspanningsverbindingen van TenneT. De aanwezigheid van deze hoogspanningsverbinding kan beperkingen opleveren voor het gebruik van de gronden. Hierbij zijn onder meer aspecten aan de orde waaronder de veiligheid van personen en goederen, de aan te houden veiligheidsafstanden, de bereikbaarheid van de hoogspanningsverbinding, de leveringszekerheid en de benodigde ruimte voor het uitvoeren van onderhouds- en herstelwerkzaamheden.	Ter kennisname.
		TenneT is in de nabijheid van het plangebied bezig met noodzakelijke toekomstige uitbreiding van een hoogspanningsstation en het	Gemeente Utrecht hecht grote waarde aan een goede afstemming van de ruimtelijke ontwikkeling op haar grondgebied. Gemeente en Tennet hebben

¹ HS Station Oudenrijn; Akoestisch onderzoek. LBP Sight, juli 2022.
reactie nota, december 2022

		hoogspanningsnet om in de toekomst aan de energiebehoefte te kunnen voldoen. Hiervoor is ruimte nodig en deze ruimte is mogelijk nodig nabij dit plangebied. Omdat het nog onduidelijk is waar deze uitbreiding precies gaat plaatsvinden en in welke vorm kan TenneT niet direct akkoord gaan met de voorgenomen ontwikkeling. TenneT verzoekt om een afspraak te maken / afstemming te zoeken voor deze verschillende ontwikkelingen aangezien er mogelijk een win-win situatie kan ontstaan voor zowel initiatiefnemer als TenneT. Dit lichten wij graag verder mondeling toe in een gesprek, een afspraak hiervoor kan gemaakt worden met het mail adres [...]@tennet.eu	overleg gevoerd over het plan en in het bijzonder de oostelijke windturbine nabij knooppunt Oudenrijn. Daarbij is besproken in welke mate deze windturbine de keuzeruimte voor een locatie voor de uitbreiding van het hoogspanningsstation in Rijnenburg beperkt.
		Conclusie	Deze reactie leidt niet een wijziging van het ontwerp Chw bestemmingsplan Windpark Rijnenburg en Reijerscop.

2.6 Lopikerwaard (gemeenten Woerden, Oudewater, Montfoort, Lopik en IJsselstein)

Nr.	Punt	Inhoud	Antwoord
6	1	Net als de gemeente Utrecht onderschrijft Lopikerwaard het belang van de opwek van duurzame energie. Lopikerwaard is dan ook tevreden met het voornemen van de gemeente Utrecht om daar planologische ruimte voor te bieden in de polder Rijnenburg. De gemeente Utrecht heeft hier een zorgvuldig proces voor doorlopen waar wij als buurgemeenten veelvuldig bij zijn betrokken.	Ter kennisname.
		Tegelijkertijd hechten wij grote waarde aan een goede ruimtelijke ordening. Vanuit dit oogpunt wil Lopikerwaard enkele kritische noten aan u meegeven met betrekking tot het concept ontwerp bestemmingplan. In het voorontwerp is gekozen voor een opstelling van 4 windturbines die op ongelijke afstand van elkaar zijn geplaatst en geen rechte lijn vormen (figuur 6 uit de CombiMER). Op deze wijze ontstaat een rommelig landschappelijk beeld. Dit is naar overtuiging van de Lopikerwaard gemeenten onwenselijk en niet conform onze opvattingen van goede ruimtelijke ordening. De Lopikerwaard-gemeenten hebben in de Omgevingsagenda Lopikerwaard vastgesteld dat windturbines bij voorkeur in een lijnopstelling worden geplaatst. Door de turbines in	De geknikte lijnopstelling van Windpark Rijnenburg en Reijerscop is een resultante van een belangenafweging op o.a. de aspecten: haalbaarheid/uitvoerbaarheid, Visie en uitnodigingskader Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop en (milieu)effecten. Een rechte lijnopstelling is binnen deze kaders niet mogelijk gebleken. Dat de belangenafweging heeft geresulteerd in een keuze voor een geknikte lijnopstelling wordt ons inziens bekrachtigd door de provincie Utrecht. De provincie Utrecht geeft in haar vooroverlegreactie het volgende aan: <i>“De conclusie uit de landschappelijke analyse van paragraaf 5.10 (landschap/beeldkwaliteitsparagraaf) kan ik delen. Hoewel aantasting van het landschap aan de orde is, bestaat de intentie om de windturbines</i>

		lijnopstelling te plaatsen wordt een herkenbare structuur aan het landschap toegevoegd. Op die manier wordt de beleefbaarheid en kwaliteit van het landschap gewaarborgd. Rijnenburg is landschappelijk een onderdeel van de Lopikerwaard en vanuit die gedachte zouden wij graag zien dat in dit aangrenzende gebied dezelfde beleidslijn wordt gehanteerd. In het voorgestelde windpark Rijnenburg is echter geen sprake van een lijnopstelling wat maakt dat de plaatsing vanuit landschappelijk oogpunt zeer willekeurig lijkt. Daarnaast is de plaatsing ook van belang voor een mogelijk uitbreiding van het windpark. Het windpark in Rijnenburg en Reijerscop kan in potentie worden doorgetrokken in westelijke richting. Bij een mogelijke uitbreiding is het van groot belang om de landschappelijke eenheid te borgen. Lopikerwaard wil de gemeente Utrecht dan ook vragen om bij de positionering van windturbines in Rijnenburg rekening te houden met een mogelijke uitbreiding in westelijke richting waarbij een doorlopende lijnopstelling mogelijk blijft. In de CombiMER worden verschillende opstellingen geschetst die beter aansluiten bij het landschappelijk beleid van de omliggende gemeenten (figuur 4 en 5) en waarbij tevens de mogelijkheid behouden blijft voor uitbreiding in westelijke richting.	<i>en bijbehoren op de best mogelijke wijze landschappelijk te situeren, rekening houdend met alle meespelende belangen.”</i> Gemeente Utrecht hecht grote waarde aan een goede afstemming van de ruimtelijke ontwikkeling op haar grondgebied in relatie tot ontwikkelingen op grondgebied van buurgemeenten. Gemeente treedt graag in contact om een afspraak voor een gesprek in te plannen.
		Conclusie	Deze reactie leidt niet een wijziging van het ontwerp Chw bestemmingsplan Windpark Rijnenburg en Reijerscop.
2.7 RUD Utrecht onderdelen geluid, slagschaduw en externe veiligheid			
Nr.	Punt	Inhoud	Antwoord
7	1	Wij adviseren het college aandacht te besteden aan de hieronder nader beschreven milieuaspecten met betrekking tot geluid, slagschaduw en externe veiligheid. Het ligt ook in de rede om in de toelichting op het plan rekening te houden met de hieronder omschreven aandachtspunten. Voor de milieuaspecten slagschaduw en externe veiligheid zien wij echter geen directe noodzaak om de in de toelichting opgenomen conclusies te wijzigen.	Ter kennisname.

	Wij attenderen uw college op het belang van nader onderzoek naar geluidshinder die zich manifesteert op de “achtergrond” van het geprojecteerde windpark. Afhankelijk van het aantal decibels van het relevante achtergrondgeluid in het plangebied kan het in de rede liggen om een andere lokale geluidnorm op te nemen voor de geluidbelasting op de gevel van geluidgevoelige objecten. Daarbij willen wij de gemeente Utrecht ook attenderen op de noodzaak om de lokale geluidsnormen af te stemmen op eerder vastgestelde geluidbeleid.	Ter kennisname.
	Toelichting onderdeel geluid Door het buiten toepassing verklaren van de Lden normen en vanwege het feit dat dit windmolenpark een Wabo (milieu) vergunningplichtige inrichting is, zou het verstandig zijn om bij het bepalen van de lokale geluidsnormen aan te sluiten bij het reeds vastgelegde geluidbeleid van gemeente Utrecht. De Handreiking Industrielawaai en vergunningverlening vormt een belangrijk hulpmiddel bij het opstellen van een eigen geluidsbeleid. Op basis van deze handreiking gelden bij vergunningverlening de in de handreiking aangegeven gebiedsgerichte normering of de normering die de gemeente heeft vastgelegd in gemeentelijk geluidbeleid. De gemeente Utrecht heeft eigen geluidbeleid opgesteld. De geluidnota 2014-2018 van gemeente Utrecht is naar ons weten nog steeds van toepassing. Het ongemotiveerd buiten werking houden van deze geluidnota zou de gemeente in een vervolprocedure aangerekend kunnen worden.	De gemeente Utrecht heeft haar geluidbeleid vastgelegd in de Geluidnota Utrecht. Voor het geluid van bedrijfsmatige activiteiten wordt gekeken naar het reeds heersende geluidsniveau in een gebied waarmee het aansluit bij de systematiek van de Handreiking Industrielawaai en Vergunningverlening. Deze Handreiking ziet echter niet op het geluid van windturbines. Voordat de geluidsnormen waren opgenomen in het Activiteitenbesluit (in 2010), was een aparte regeling van kracht, de Circulaire beoordeling geluidhinder windturbines. Daarin wordt uitdrukkelijk aangegeven dat de Handreiking niet moet worden toegepast maar deze vervangt (en dat wordt aanbevolen om bij vergunningverlening niet boven een waarde van 47 dB Lden uit te gaan). Aangezien er derhalve geen gemeentelijk vigerend beleid van toepassing is, zal de motivering van de geluidsnormen per geval worden gemaakt zodat er ook maatwerk kan worden toegepast. In deze casus is daarbij ook gekeken naar de bestaande lokale omstandigheden. In het akoestisch onderzoek is gezien welke gevolgen het windturbinepark heeft in relatie tot de reeds aanwezige geluidsbronnen in en nabij het gebied zoals de rijkswegen.
	Het windpark valt onder de volgende situatie, zoals benoemd in de geluidnota: een solitaire inrichting welke niet op een industrieterrein ligt. Op basis van de geluidnota van gemeente Utrecht wordt eerst gekeken naar het reeds aanwezige omgevingsgeluid. Het achtergrondniveau in de omgeving (referentieniveau) wordt hierbij als richtwaarde genomen voor het toegestane geluidniveau. Op basis van de kaart van gemeente Utrecht ‘Gebiedsgerichte uitwerking voor geluidsbeleid’ valt het plangebied in het gebied ‘Groen buitenstedelijke groenstructuur. Binnen deze groene	Zie reactie bij voorgaand punt. Het achtergrondgeluid wordt betrokken in de cumulatieve beschouwing van het geluid. Er zijn andere geluidsbronnen in de omgeving van het windpark, voornamelijk wegverkeerslawaai van de rijkswegen A2 en A12. Cumulatie is in het akoestisch onderzoek (MER Bijlage A) voor de onder- en bovengrens van het voorkeusalternatief (VKA), waarvoor dit bestemmingsplan is opgesteld, in detail behandeld.

		buitengebieden geldt een richtwaarde van 40 dB (A) etmaalwaarde (LAeq 40 dB(A) dagperiode, LAeq 35 dB(A) avondperiode en LAeq 30 dB(A) nachtperiode). Van deze waarde kan worden afgeweken als het omgevingsgeluid erg hoog ligt. Dit zou dan inzichtelijk gemaakt dienen te worden. In de toelichting op het bestemmingsplan en in het bijbehorende akoestisch onderzoek wordt niet duidelijk wat het achtergrondgeluid van het betreffende gebied is. We adviseren dan ook in de onderbouwing voor windpark Rijnenburg en Reijerscop het achtergrondgeluid te betrekken om de lokale geluidnorm te bepalen. Indien dit achtergrondniveau erg hoog ligt dan kunnen deze resultaten gebruikt worden als aanvullende onderbouwing van de gekozen norm.	
		Indien gemeente Utrecht ervoor kiest om de Lden normering vast te houden, oogt het verstandig om te motiveren dat in de nachtperiode het verschil tussen het achtergrondgeluid en het geluid van het windturbinepark zodanig beperkt is, dat in de nachtperiode geen geluidhinder ervaren wordt van het windturbinepark.	Uit het akoestisch onderzoek ten behoeve van het MER is naar voren gekomen dat de jaargemiddelde geluidsbelasting in de nachtperiode ter plaatse van gevoelige objecten nergens hoger is dan 38 dB. De gemeente kiest ervoor om geen aanvullende planregel op te nemen voor geluid in de nachtperiode. Gezien het constante karakter van windturbinegeluid (de verschillen tussen dag-, avond- en nachtperiode zijn beperkt) is er op zichzelf geen aanleiding een L_{night} normering te stellen in aanvulling op een L_{den} normering. Een L_{night} norm die 6 dB lager is dan de voorgestelde 45 dB L_{den} norm biedt op deze locatie geen extra milieubescherming voor gevoelige objecten. Hoewel de jaargemiddelde geluidsbelasting in de nachtperiode beperkt is ter plaatse van gevoelige objecten, kan echter niet worden uitgesloten dat er geen geluidhinder wordt ervaren van het windturbinepark. Het ervaren van hinder is immers een individuele aangelegenheid. Naast de Lden normering wil de gemeente via een voorschrift in de omgevingsvergunning een extra borging opnemen dat de windturbines naar behoren werken. Daarom wordt voor het windpark een norm voor equivalent geluidsniveau over 1 minuut (LAeq,1min) waar ten alle tijden aan voldaan moet worden.
		In de Toelichting Chw bestemmingsplan, Windpark Rijnenburg en Reijerscop staat informatie beschreven die ogenschijnlijk niet eenduidig is. Paragraaf 5.3.2 van de betreffende toelichting geeft aan dat de berekeningen zijn uitgevoerd middels het type windturbine die het laagste	Aangezien er geen verband is tussen de afmetingen van een windturbine en de geluidsproductie kan voor het inzichtelijk maken van de bandbreedte voor het aspect geluid niet worden volstaan met het doorrekenen van het kleinste en de grootst mogelijke windturbines. In plaats daarvan zijn twee typen windturbines

	jaargemiddelde bronvermogen genereerd, de ‘Vestas V162-6.8’ (ondergrens bandbreedte) en het hoogste jaargemiddelde bronvermogen, de ‘SG 6.2-170’ (bovengrens bandbreedte). Uit de desbetreffende tekst kan opgemerkt worden dat de ondergrens bandbreedte en bovengrens bandbreedte wordt bepaald door de laagste jaargemiddelde bronvermogen en de hoogste jaargemiddelde bronvermogen. De daarbij vermelde type windturbines hebben beide een ashoogte van 180 meter. In zowel het akoestisch onderzoek t.b.v. van CombiMER (paragraaf 5.2) als in paragraaf 5.2.2 van de toelichting staat aangegeven dat een bandbreedte in afmetingen wordt onderzocht voor de voorkeursalternatief (VKA). Bij de bandbreedte bij het VKA gaat het dus om het verschil in de hoogtes van de windturbine. De ondergrens heeft een ashoogte van 140 meter en bovengrens heeft een ashoogte van 180 meter. In het VKA wordt een windturbine met de ondergrens van een ashoogte met 140 meter niet nader uitgewerkt. De term ondergrens en bovengrens hebben verschillende betekenissen in het rapport van het akoestisch onderzoek en in de desbetreffende toelichting. Het is aan te bevelen om de toelichting Chw bestemmingsplan, Windpark Rijnenburg en Reijerscop en het akoestisch onderzoek aan te passen zodat eenduidigheid wordt verkregen betreffende het gebruik van de termen ondergrens en bovengrens.	doorgerekend die als onder- en bovengrens gelden van de bandbreedte voor geluid. Deze typen zijn gekozen uit een niet-uitputtende lijst beschikbare windturbines die qua afmetingen binnen het VKA passen en die voldoen aan de eisen die de gemeente Utrecht daaraan stelt. Ten behoeve van deze niet-uitputtende lijst van beschikbare windturbintypen met bijbehorende maximale bronsterkte en jaargemiddelde geluidsproductie, is een selectie van windturbintypen gemaakt met een variatie aan rotordiameter welke vervolgens op één ashoogte (180m) zijn doorgerekend. Hieruit zijn een type voor de ondergrens (laagste jaargemiddelde bronvermogen) en voor de bovengrens (hoogste jaargemiddelde bronvermogen) geselecteerd. De ondergrens bandbreedte van het VKA v.w.b. het aspect geluid is vervolgens met het windturbintype met het laagste jaargemiddelde bronvermogen, de ‘Vestas V162-6.8’ op een zo laag mogelijk ashoogte (140m) doorgerekend. Ten behoeve van de eenduidigheid wordt dit verduidelijkt in de teksten van de toelichting en het akoestisch onderzoek behorend bij het CombiMER.
	Tot slot merken wij op dat in paragraaf 5.3.1.1. de volgende zin staat: “Zowel de WHO als de GGD vinden deze geluidsbelasting aan de hoge kant en adviseren een norm van 45 dB(A) Lden.” We adviseren consequent om te gaan met de gebruikte normering, dus Lden in dB en Letmaal in dB(A) om zo misverstanden te voorkomen.	Gecorrigeerd in tekst.
	Toelichting onderdeel slagschaduw In paragraaf 5.4.1.1., ‘lokale slagschaduwnorm gevoelige objecten’, wordt verwezen naar bijlage 4. Deze bijlage bevat een motivering voor een gemeentelijke milieunorm voor slagschaduw van windturbines. Wij zijn van mening dat deze motivering niet eenduidig is. In de motivering lijkt het of zowel uitgangspunt van 12 maal de rotordiameter als het	De afstand van ‘12x de rotordiameter’ volgt uit de Activiteitenregeling Milieubeheer en werd gehanteerd om te bepalen binnen welk gebied een windturbine moest worden voorzien van een automatische stilstandvoorziening, wanneer woningen binnen deze afstand <i>gemiddeld meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten per dag slagschaduw</i> konden ontvangen. Zie ook art. 3.12. uit de AR:

	uitgangspunt m.b.t. een minimale zonafdekking van 20% door de wieken wordt ingezet om het gebied te bepalen waarbinnen hinderlijke slagschaduw kan optreden. Dit is opvallend omdat afhankelijk van welk uitgangspunt je inzet, de contouren kunnen verschillen. Op pagina 2 van bijlage 4 onder ‘situatie Windpark Rijnenburg en Reijerscop’ en op pagina 6 onder ‘Regels’ lijkt het of de rotordiameter bepalend is. Terwijl op pagina 2 ook de 20% norm gehanteerd wordt. Deze 20% norm komt ook terug op pagina 3 in de voetnoot van verwijzing 3 en op pagina 6, onder belangenafweging. Daarnaast valt het ons op dat zowel in bijlage 4 als in hoofdstuk 5.4 van de toelichting op het bestemmingsplan de contouren van de 12 maal de rotordiameter niet worden weergegeven (alleen kaartjes van contouren op basis van een minimale zonhoek van 5 graden en een minimale zonafdekking van 20%).	Artikel 3.12 <i>1 Ten behoeve van het voorkomen of beperken van slagschaduw en lichtschittering is de windturbine voorzien van een automatische stilstandvoorziening die de windturbine afschakelt indien slagschaduw optreedt ter plaatse van gevoelige objecten <u>voor zover de afstand tussen de windturbine en de gevoelige objecten minder dan 12 maal de rotordiameter bedraagt en gemiddeld meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten per dag slagschaduw kan optreden en voor zover zich in de door de slagschaduw getroffen uitwendige scheidingsconstructie van gevoelige gebouwen of woonwagens ramen bevinden. De afstand geldt van een punt op ashoogte van de windturbine tot de gevel van het gevoelige object.</u></i> De 20% zonafdekking is een rekenaanninge (net als de zonhoek van 5 graden boven de horizon). Een afweging waarom de 20% zonafdekking wordt gehanteerd, is gegeven in het slagschaduwonderzoek. In het slagschaduwonderzoek waar deze rekenaanninges worden geïntroduceerd en toegelicht, wordt nu ook verwezen naar eerdere uitspraken van de Afdeling waarin op deze rekenaanninges is ingegaan. <i>Dit is een veelgebruikte en geaccepteerde aanname in slagschaduwonderzoeken in Nederland^[1].</i> ¹Zie ECLI:NL:RVS:2016:1228 en ECLI:NL:RVS:2018:616 Deze tekst kan nog worden toegevoegd/herhaald in de motivering lokale norm. Aan de hand van deze rekenaanninges wordt een slagschaduwcontour berekend (de 0 uur per jaar hinderlijke slagschaduw contour). Dit zegt nog niets over binnen welke afstand tevens een automatische stilstandvoorziening moet worden toegepast. We gaan er nu juist vanuit dat bij elke woning binnen de 0 uur per jaar hinderlijke slagschaduw contour een automatische stilstandvoorziening moet worden toegepast en niet alleen binnen de woningen binnen een afstand van 12x de rotordiameter. Zie pg. 5/9 ‘Motivering lokale slagschaduwnorm Windpark Rijnenburg en Reijerscop 221205’. Hier worden de 0 uur per jaar hinderlijke slagschaduw contouren van de onder- en bovengrens weggezet tegen de 12x de rotordiameter.
	Meer als algemene opmerking willen we meegeven dat overlast en hinder heel persoonlijk zijn. Ter onderbouwing van de voormalige normen is	Gemeente Utrecht stelt zich op het standpunt dat de beleidskeuze voor 0 uur per jaar hinderlijke slagschaduw van een inwerking zijnde windturbine in voldoende

^[1] Zie ECLI:NL:RVS:2016:1228 en ECLI:NL:RVS:2018:616
reactie nota, december 2022

		onderzoek gedaan naar gezondheidsklachten en aantallen ernstig gehinderden. Voordat omwonenden gezondheidsklachten krijgen, kan er dus al sprake zijn van overlast. Als de grenzen voor slagschaduw (de gehanteerde uitgangspunten) worden opgezocht is het van belang oog te hebben voor de individuele overlast die toch al op kan treden. Het is niet zeker te stellen dat hinderlijke slagschaduw niet kan optreden bij een zonnehoek die kleiner is dan 5 graden en bij zonafdekking die net onder de 20% ligt. De normstelling van nul uur hinderlijke slagschaduw kan onder net andere omstandigheden dan een lastig verhaal worden. Als de normstelling nul-uur hinderlijke slagschaduw onder de gehanteerde uitgangspunten behaald wordt, betekent dit dus niet dat omwonenden geen hinder kunnen ondervinden van slagschaduw. Ze vallen dan namelijk niet binnen het gebied waarbinnen hinderlijke slagschaduw bepaald wordt.	mate bescherming biedt aan omwonenden. Met deze beleidskeuze sluit de gemeente nadrukkelijk niet uit dat er in bepaalde situaties toch een bepaalde mate van slagschaduw kan optreden en dat dit mogelijk toch door omwonenden als hinderlijk kan worden ervaren.
		Tot slot willen we gemeente Utrecht erop wijzen dat de normen voor slagschaduw niet handhaafbaar zijn. Het is niet reëel te verwachten dat de instellingen kunnen worden nagelopen bij klachten. Het zal er in de praktijk op neerkomen dat de handhavende instantie de leverancier moet vertrouwen in dat de turbines op de juiste wijze ingesteld worden.	Voor slagschaduw kan handhaving geschieden aan de hand van de (jaarlijkse) verplichte registraties van windturbinedata. Op basis van het Uitnodigingskader Energielandschap dienen initiatiefnemers elk jaar een slagschaduw rapportage te publiceren, waarin ze aangeven op welke wijze voldaan is aan de normen slagschaduw en niet alleen op momenten dat er klachten zijn.
		Toelichting onderdeel externe veiligheid Vanuit de RUD Utrecht is eerder geadviseerd om bij de gangbare normeringen voor externe veiligheid aan te sluiten (ook gehanteerd in het Bevi, Bevb en Bevt). Ogenscheinlijk voldoet het document 'Onderbouwing van de lokale norm externe veiligheid Windpark Rijnenburg en Reijerscop' (d.d. 2-10-2022) hieraan. In paragraaf 5.6, externe veiligheid, van de toelichting is een verkeerde voetnoot is gehanteerd naar de handreiking risicozonering windturbines. In de titel wordt wel verwezen naar de versie uit 2020, in de voetnoot wordt nog verwezen naar een oude versie uit 2014. Geadviseerd wordt deze aan te passen naar de meest recente versie. Dit verandert de conclusie niet.	Gecorrigeerd in tekst.
		Toelichting onderdeel m.e.r.	Locatie figuur VKA verplaatst.

		In paragraaf 5.2.2 van de toelichting wordt het voorkeursalternatief, wat uit de CombiMER volgt, nader toegelicht. In de toelichting wordt omschreven dat het VKA een combinatie is van VKA 1 met een toevoeging uit VKA 2. Om deze combinatie als lezer van de toelichting direct duidelijk voor ogen te hebben, adviseren we figuur 16 (wat nu pas getoond wordt na tabel 3) direct onder de omschrijving van het VKA te plaatsen. En andere oplossing die we voorstellen is om kort in te gaan op de diverse alternatieven die onderzocht zijn en voor de desbetreffende figuren te verwijzen naar het MER. In paragraaf 5.2 adviseren we dan vooral in te gaan op het VKA aangezien dit alternatief wordt vastgelegd in het bestemmingsplan.	
		Toelichting onderdeel natuur Mocht paragraaf 5.7, natuur en ecologie, aanleiding geven tot opmerkingen vanuit de RUD Utrecht dan ontvangt u separaat een advies van ons op het gebied van soortenbescherming en gebiedsbescherming. Helaas is het niet haalbaar om binnen de gestelde termijn op dit onderwerp te adviseren.	Dit advies is inmiddels ontvangen en in voorliggende reactienota voorzien van een reactie.
		Conclusie	Deze reactie leidt op de volgende punten tot een wijziging van het ontwerp Chw bestemmingsplan Windpark Rijnenburg en Reijerscop: - In paragraaf 2.4 Gemeentelijk beleid wordt verduidelijkt waarom de gemeente Utrecht haar Geluidnota Utrecht 2014-2018 niet van toepassing acht voor een windturbinepark. - Consequent gebruik van Lden in dB en Letmaal in dB(A). - Correctie verwijzing naar versie 2020 van het Handboek Risicozonering Windturbines. - Figuur in paragraaf 5.2.2 verplaatst.
2.8 Rijkswaterstaat (RWS)			
Nr.	Punt	Inhoud	Antwoord
8	1	In de Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over rijkswaterstaatswerken (https://wetten.overheid.nl/BWBR0013685/2015-11-21) staat dat	Bij de positionering van de windturbineposities van Windpark Rijnenburg en Reijerscop is in de planfase rekening gehouden met de nabijgelegen rijkswegen (A12 en A2) en knooppunten (Oudenrijn). Zo is er voor gezorgd dat de

	aanvullend onderzoek naar verkeersveiligheidseffecten nodig is als de windturbine nabij een knooppunt of aansluiting wordt geplaatst. Bij een knooppunt is sprake van meerdere rijtaakverzwarende omstandigheden (invoegen, uitvoegen, krappe boogstralen etc.) die gevoelig zijn voor afleiding. Het verliezen van aandacht voor de rijtaak vormt een risico voor de verkeersveiligheid. Dit is tevens opgenomen in het beoordelingskader objecten langs auto(snel)wegen https://www.rijksoverheid.nl/documenten/richtlijnen/2011/10/12/beoordeling-van-objecten-langs-autowegen-en-autosnelwegen). Bovendien is dit beschreven in bijgevoegd Informatiedocument Verkeersveiligheid en Windturbines (zie bijv. paragraaf 3.1.1.4) dat weliswaar momenteel nog intern is, maar wel met de ambitie om er een formele Handreiking van te maken. Gelet op de cruciale positie van Knooppunt Oudenrijn in het nationale wegennet en de zware belasting daarvan wordt verzocht om deze specifieke situatie te onderzoeken vanuit het oogpunt van de weggebruiker.	windturbines buiten het beheergebied van Rijkswaterstaat staan en dat deze tevens niet met de wieken overdraaien over het dit beheergebied. Naar aanleiding van uw opmerking over eventuele effecten van de windturbines op de rijtaak, is de gemeente Utrecht voornemens de situatie nader te onderzoeken vanuit het oogpunt van de weggebruiker.
	In het Handboek Risicozonering Windturbines uit 2020 (https://www.infomil.nl/publish/pages/170464/handreiking_risicozonering_windturbinesversie_1_1_dd_20-5-2020_met_aanpassingen_voor_webrichtlijnen.pdf) staat dat ongeacht de afstandseis uit eerder genoemde Beleidsregel het bevoegd gezag kan verzoeken om het Individueel Passanten Risico (IPR) en Maatschappelijk Risico (MR) te berekenen voor wegen ten gevolge van de plaatsing van windturbines. Hoewel er vanuit wet- en regelgeving geen verplichting toe bestaat is het beleid van RWS om dat te doen als de weg binnen werpafstand bij nominaal toerental ligt, wat voor de oostelijke turbine het geval is. Rijkswaterstaat verzoekt de gemeente Utrecht dus om IPR en MR alsnog te onderzoeken. En daarbij rekening te houden met de Rarro-zones die op het Knooppunt Oudenrijn voor uitbreiding van toepassing zijn alsmede met mogelijk in het kader van de U Ned-opgaven noodzakelijke aanpassingen van de netwerken waaronder te verstaan de realisatie van een Regionale Ontsluitingsweg tussen De Meern en Bunnik of de ontsluitingsstructuur voor Rijnenburg.	Het Individuele Passanten Risico (IPR) en Maatschappelijk Risico (MR) is berekend voor de rarro-zone gelegen direct naast de bestaande rijksweg op knooppunt Oudenrijn. Hieruit volgt dat het IPR en MR in de nieuwe situatie zich in dezelfde orde grootte bevindt als in de oude situatie. De berekeningen zijn als bijlage toegevoegd aan het Onderzoek externe veiligheid t.b.v. combiMER.

		Conclusie	Deze reactie leidt niet een wijziging van het ontwerp Chw bestemmingsplan Windpark Rijnenburg en Reijerscop.
2.9 Veiligheidsregio Utrecht (VRU)			
Nr.	Punt	Inhoud	Antwoord
9	1	De VRU concludeert dat de risico's van de turbines richting omliggende (beperkt) kwetsbare gebouwen, verkeersroutes en buisleidingen in de rapportage 'Onderzoek externe veiligheid t.b.v. comiMER' voldoende is onderbouwd. De risico's ten aanzien van deze objecten zijn beoordeeld aan de hand van de geldende besluiten over externe veiligheid (Bevt, Bevb en het Bevi), alsmede de documenten 'Handreiking Risicozonering Winturbines, 2020' en de 'Beleidsregel voor het plaatsen van windturbines op, in of over Rijkswaterstaatwerken'. Omdat in deze besluiten een aanvaardbare kans op overlijden is omschreven die niet afhankelijk is van het type inrichting heeft de gemeente het niet nodig geacht voor winturbines afwijkende normen voor te schrijven. Er worden wel extra regels voor het plaatsgebonden risico ten aanzien van (beperkt) kwetsbare objecten in de buurt van de winturbines aangegeven. Dit zijn echter de standaard regels vanuit het Activiteitenbesluit. Aan de hand van deze rapportages wordt geconcludeerd dat als gevolg van de geplande ontwikkeling het risico naar de omgeving voldoende gemotiveerd zijn.	Ter kennisname.
		De VRU concludeert dat risico's van incidenten in de omgeving met mogelijke effecten naar de locaties van de winturbines in de rapportages niet inzichtelijk zijn gemaakt. De risico van ten gevolgen van ongevallen met gevaarlijke stoffen in de omgeving kunnen zijn: - Een incident met een LPG-tankwagen op de snelweg kan een BLEVE veroorzaken. De optredende explosie heeft als effect een drukgolf en een vuurbal. Locatie 4 ligt op circa 230 meter van afslag 35 (van A2 richting Arnhem) op het knooppunt Oudenrijn. De sterkte van de drukgolf ter plaatse van de turbinelocatie zal beperkt zijn. Volgens de vuistregels ongeveer 0,02 bar, welke in enkele gevallen tot ruitbreuk kan leiden.	De gemeente Utrecht stelt zich op het standpunt dat moderne windturbines voor dusdanig grote krachten zijn ontworpen en gedimensioneerd, dat een drukgolf van 0,02 bar die in enkele gevallen tot ruitbreuk kan leiden een verwaarloosbaar risico betreft.

		- Bij een breuk bij bijvoorbeeld graafwerkzaamheden in een hogedruk aardgasleiding kan de ontsnappende gas ontsnappen en een fakkelbrand veroorzaken. Locaties 1 t/, 3 liggen op circa 400 tot 465 meter van de hogedruk aardgasleiding A-510 van 36 inch met een druk van 66 bar. De vlamhoogtes daarbij variëren van 340 meter in de beginfase tot 180 meter in de stabiele fase. De hitte op de mast, turbine of rotorbladen kan oplopen tot circa 10 kW/m². Deze straling is voldoende om kleine brandhaarden te laten ontstaan en kunststof te laten vervormen. Aangezien het lange tijd kan duren voordat de leiding is afgesloten en de druk voldoende is teruggelopen moet men rekenen dat deze hittestraling 1 tot 1,5 uur kan aanhouden.	Mocht zich een incident voordoen met de leiding waarbij aardgas vrijkomt, dan zal dit bij ontsteking resulteren in een fakkelbrand. Alleen bij een volledige breuk en ongunstige wind kunnen effecten (kortdurend) net tot de turbines reiken. Het scenarioboek laat zien dat dit effect tot circa 10 kW/m² is. De kans op een volledige breuk met deze wind is heel erg klein. Daarnaast neemt druk in de leiding bij een breuk snel af, waardoor binnen enkele minuten de warmtestraling van 10 kW/m² niet verder zal komen dan 300 meter. Door de lage kans van dit effect op een afstand van 400 meter is het niet aannemelijk dat de kans op bezwijken van de windturbine relevant (<<10%) toe zal nemen. De omvang van de PR contouren zullen daarom ook niet toenemen. De gemeente Utrecht stelt zich op het standpunt dat de kans verwaarloosbaar klein is dat de hogedruk aardgasleiding faalt, dat hierdoor de windturbine op ca. 400 meter afstand van de aardgasleiding door stralingswarmte vervormt en faalt én dat delen van de falende windturbine hierdoor personen treffen. Dit is temeer het geval omdat middels de normen voor het door de windturbines veroorzaakte plaatsgebonden risico reeds is voorzien dat (beperkt) kwetsbare objecten zich hooguit op enige afstand van de windturbines bevinden.
		Of voorgaande effecten ook schade aan de turbine of wieken kan opleveren is niet bekend. Mocht dit wel het geval zijn dan kan dat zeker bij een draaiende turbine tot een mogelijk domino-effect leiden. Een nader onderzoek naar de mogelijkheid van een dergelijk domino-effect is aan te bevelen. Mocht dat effect mogelijk zijn dan is ook een vervolgonderzoek naar mogelijke maatregelen aan te bevelen.	Zie punt 1 en 2 voor het standpunt van de gemeente Utrecht inzake de aangedragen effecten. Gemeente Utrecht ziet naar aanleiding daarvan dan ook geen noodzaak tot nader onderzoek naar een mogelijk domino-effect.
		Bij de vergunningverlening van windturbines wijst de VRU de ontwikkelaars op de volgende extra maatregelen, zodat de interne veiligheid wordt gewaarborgd: - De VRU concludeert dat de mogelijkheden en onmogelijkheden van het bestrijden van incidenten in een windturbine in de rapportages niet inzichtelijk zijn gemaakt. De brand in de windturbine op Ooltgensplaats in 2013 heeft aangetoond dat brand in de gondel van een windturbine mogelijk is. Een repressieve inzet door de brandweer in een windturbine is niet mogelijk en personen moet dan ook zelf het bouwwerk kunnen verlaten. Vanuit de regelgeving worden geen specifieke	Het is gebruikelijk dat de windturbine wordt voorzien van brandblussers op meerdere locaties, zoals bij elektrische kabinetten, bij transformatoren of convertors. Ook is het gebruikelijk dat de nacelle (het machine huis van de windturbine) voorzien is van brandblussers. De monteurs die het onderhoud in de windturbine uitvoeren zijn getraind in het gebruik van brandblussers. Ook is de windturbine voorzien van evacuatie hulpmiddelen (automatisch afdaalsysteem) waarmee de monteurs in geval van brand via de buitenzijde van de windturbine kunnen afdalen. Deze systemen worden of blijvend in de windturbine gemonteerd, of de monteurs nemen dit systeem mee tijdens hun werk in de

		prestatie-eisen gesteld aan het beperken van een brand in een windturbine. Ontwikkelaars kunnen buiten de geldende regelgeving extra maatregelen nemen om brand te voorkomen of de schade te beperken. Door het installeren van een gas- of schuimblusinstallatie kan een beginnende brand worden beheerst.	windturbine. De monteurs worden getraind in het gebruik van deze automatische afdaalsystemen.
		- De vluchtveiligheid kan door een aantal maatregelen in de windturbine (vluchtroute) worden verbeterd. Daarbij heeft de eigenaar van de windturbine een belangrijke rol. Vanuit de Arbo-wetgeving is de eigenaar verplicht zorg te dragen voor de veiligheid van eigen en/of ingehuurde onderhoudsmedewerkers. Een vluchtplan maakt daar onderdeel van uit, zodat de interne veiligheid wordt gewaarborgd. De VRU adviseert om voor medewerkers een alternatief vluchtraject aan te bieden aan de buitenzijde van de windturbine. De locaties van de windturbines zijn wel te bereiken via speciaal daarvoor aangelegde wegen. Het is niet duidelijk of deze ook toegankelijk en bruikbaar zijn voor de hulpdiensten. Indien incidentbestrijdingsscenario's voorzien in het gebruik van deze wegen door brandweervoertuigen dan gelden daarvoor specifieke eisen voor wat betreft breedte en draagvermogen.	Het is gebruikelijk dat een vluchtplan wordt opgesteld voor onderhoudsmedewerkers. Het is gebruikelijk dat de monteurs tijdens hun werk een automatisch afdaalsysteem meenemen zodat ze in geval van brand via de buitenzijde van de windturbine kunnen afdalen. Het is een optie om de turbines standaard te voorzien van zo'n systeem. Mocht dit niet standaard aanwezig zijn, dan nemen de monteurs zo'n systeem mee als ze de turbine bezoeken. De monteurs worden elke 2 jaar getraind in het gebruik van deze systemen. De toegangswegen naar de windturbineposities worden toegankelijk én bruikbaar voor hulpdiensten. De toegangswegen zijn ten behoeve van de bouwphase en het aanvoer van groot materieel dusdanig gedimensioneerd dat brandweervoertuigen hier logischerwijs eventueel ook gebruik van kunnen maken.
		Conclusie	Deze reactie leidt niet tot een wijziging van het ontwerp Chw bestemmingsplan Windpark Rijnenburg en Reijerscop.
2.10RUD onderdeel natuur en ecologie			
Nr.	Punt	Inhoud	Antwoord
10	1	<i>'1.4.3 Gecoördineerde voorbereiding Voor het [...] niet limitatief.'</i> Wij zien geen reden om bovenstaande tekst op procedurele dan wel inhoudelijke gronden af te keuren.	Op basis van voortschrijdend inzicht is de tekst uit de desbetreffende paragraaf beperkt gewijzigd ten opzichte van het voorontwerp bestemmingsplan dat is toegestuurd aan de vooroverlegpartners. Een vergunning Wnb is niet nodig en wordt niet aangevraagd. Een Waterwetvergunning wordt nog niet aangevraagd.

	<i>'5.7.1 Toetsingskader De Wet [...] Natuurnetwerk Nederland.'</i> Natura 2000-gebieden hebben geen externe werking. De zin dient aangepast te worden. Met externe werking van een Natura 2000-gebied wordt bedoeld dat activiteiten die buiten een Natura 2000-gebied plaatsvinden een effect kunnen hebben op dit Natura 2000- gebied (dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij geluid, lichthinder, verdroging, verzuring, vermesting e.d.). Bij het lezen van bovenstaande tekst lijkt het net of de Natura 2000-gebieden ergens een externe werking op uitoefenen. Wat wordt in bovenstaande tekst bedoeld met "deze zones", zijn dit de Natura 2000-gebieden?	Verduidelijkt dat met 'externe werking' bedoeld wordt dat ingrepen die buiten N2000-gebieden plaatsvinden ook verstoring kunnen veroorzaken binnen N2000-gebieden. Met 'deze zones' wordt inderdaad N2000-gebieden bedoeld. Dit is verduidelijkt.
	Daarnaast is de volgende passage lastig leesbaar: <i>'Verder is op grond van artikel 1.12 gedeputeerde staten verantwoordelijk de zorg voor de totstandkoming en instandhouding van het Natuurnetwerk Nederland.'</i> Suggestie: "Verder zijn Gedeputeerde Staten op grond van artikel 1.12 verantwoordelijk voor zorg te dragen voor de totstandkoming en het onderhoud van het Netwerk Natuur."	Suggestie overgenomen.
	<i>'Stikstof In Nederland [...] hieronder behandeld'.</i> Is een kwalitatieve afweging van de gebruiksfase voldoende om de component gebiedsbescherming te motiveren? De stikstofdepositie van toekomstige transportbewegingen zou een aspect kunnen zijn dat via belangenorganisaties besproken zal worden (hoewel de kans hierop gering lijkt omdat dit aspect ogenschijnlijk verwaarloosbaar is). Gedacht kan worden aan het kwantificeren van de stikstofdepositie van toekomstige transportbewegingen vanuit het motiveringsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel. Het is betwifelbaar of dit daadwerkelijk nodig is. De gemeente Utrecht kan er ook voor kiezen om in de kwalitatieve beoordeling aan te geven dat er enkele voertuigen worden ingezet voor onderhoud aan windturbines; dat de stikstofuitstoot van deze voertuigen vanzelfsprekend verwaarloosbaar is en dat er bovendien voor dit periodiek onderhoud elektrische voertuigen kunnen worden ingezet.	Gemeente Utrecht stelt zich op het standpunt dat, mede gezien de resultaten van de AERIUS-berekening voor de bouwfase, een eventuele stikstofdepositie in de gebruiksfase als gevolg van sporadische transportbewegingen ten behoeve van onderhoud op voorhand verwaarloosbaar is.

		Is het niet mogelijk op basis van kentallen van vergelijkbare windparken een AERIUS-berekening uit te voeren? Op deze wijze kan de gebruiksfase mogelijk ook kwantitatief in beeld worden gebracht?	
		<i>‘Effectbeoordeling Natura 2000-gebieden Als gevolg [...] zekerheid uitgesloten.’</i> Dit oogt een stellige conclusie te zijn. Suggereert de tekst verderop niet dat er wel een Wnb vergunning nodig is?	Op basis van voortschrijdend inzicht is de tekst uit de desbetreffende paragraaf beperkt gewijzigd ten opzichte van het voorontwerp bestemmingsplan dat is toegestuurd aan de vooroverlegpartners. Een hernieuwde AERIUS-berekening met de meest recente versie van de AERIUS-calculator toont aan dat er geen sprake is van een significante stikstofdepositie op enig Natura2000-gebied.
		<i>‘Stikstof Aangezien sprake [...] worden verkregen.’</i> Deze passage dient stringenter geformuleerd te worden. Het geeft geen inzicht in criteria dan wel het wettelijke kader waarbinnen wordt besloten of een vergunning Wnb nodig is. De stikstofdepositie is in de onderhavige zaak ogenschijnlijk meer dan 0,005 mol N/ha/jaar en in paragraaf 1.4.3 staat dat er een vergunning Wnb in 2022 wordt aangevraagd (dit is inmiddels dus al gedaan). Onder welke criteria wordt door het bevoegd gezag bepaald of meer dan 0,005 überhaupt vergund kan worden? Wordt er in deze passage ook nog nagedacht over mogelijke maatregelen om de uitstoot van de tijdelijke stikstofdepositie te verminderen?	Op basis van voortschrijdend inzicht is de tekst uit de desbetreffende paragraaf beperkt gewijzigd ten opzichte van het voorontwerp bestemmingsplan dat is toegestuurd aan de vooroverlegpartners. Een hernieuwde AERIUS-berekening met de meest recente versie van de AERIUS-calculator toont aan dat er geen sprake is van een significante stikstofdepositie op enig Natura2000-gebied. Een Wnb vergunning is daarmee ook niet aan de orde. Dit is tevens aangepast in paragraaf 1.4.3 (in het OBP paragraaf 1.4.4.)
		<i>Gezien de [...] te trekken.</i> De bovenstaande formulering moet worden heroverwogen. Het voornemen is om een vergunning aan te vragen en gezien de lage emissies en het belang van het project is er een redelijke verwachting dat een vergunning kan worden verleend. Hier resoluut een standpunt in nemen kan leiden tot fricties in interbestuurlijke verhoudingen – deze keuze dient daarom zorgvuldig te worden heroverwogen omdat de zinsnede averechts kan werken.	Zie beantwoording bij voorgaande twee punten.
		<i>Effecten op beschermde soorten</i> <i>In potentie [...] platte schijfhoren.</i>	Een ontheffing Wnb is aangevraagd voor de desbetreffende soorten. De mitigerende maatregelen staan uitgeschreven in de Natuurtoets en uiteraard in het Activiteitenplan behorend bij de ontheffingsaanvraag Wnb. Omwille van de

	Ook deze bovenstaande formulering moet worden heroverwogen. Naar alle waarschijnlijkheid zal er een ontheffing worden verleend. Hier resoluut een standpunt in nemen kan wederom leiden tot fricties in interbestuurlijke verhoudingen – een zorgvuldige heroverweging is noodzakelijk omdat de zinsnede averechts kan werken. Bovenstaande alinea wekt bij ons de suggestie dat er geen ontheffing Wnb wordt aangevraagd als de watergangen ongemoeid kunnen worden gelaten. Is dit de bedoeling? Als de platte schijfhoren, de heikikker en de rugstreep in het gebied voorkomen, is de kans groot dat er een Wnb-ontheffing nodig is. Deze ontheffing is niet alleen nodig wanneer aan de watergangen gewerkt moet worden. Bovengenoemde dieren verblijven maar een hele korte periode van het jaar in en bij het water. Tijdens de bouw en aanleg van de bouwplaats dient rekening gehouden te worden met de rugstreep en zeer waarschijnlijk is er een ontheffing nodig voor het tijdelijk wegnemen van het leefgebied. Er wordt in de bovenstaande alinea's gesproken over "het nemen van deze maatregelen". We adviseren aan te geven om welke maatregelen het precies gaat.	leesbaarheid heeft de gemeente Utrecht de voorkeur deze maatregelen niet uit te schrijven in de toelichting op het bestemmingsplan.
	<i>'Er zijn [...] nader besproken.'</i> De GSI is één van de drie zaken waaraan de beoogde ontwikkeling getoetst wordt aan de Wnb. Deze alinea wenst ogenschijnlijk te beschrijven dat er geen verbodsbepalingen zullen worden overtreden. Als verbodsbepalingen toch worden overtreden, is het volgende nodig: - Het nemen van maatregelen om de GSI te waarborgen; - Een goede onderbouwing van het wettelijk belang en de alternatievenafweging; En voor de verbodsbepalingen die toch overtreden worden, is een ontheffing Wnb vereist. Bovenstaande alinea suggereert ons inziens dat er mogelijk wel een effect is op de GSI van vogels en vleermuizen als gevolg van de windmolens. Deze formulering schept onduidelijkheid, indien dit het geval is dan kan het project geen doorgang vinden. Wij menen namelijk dat een ontheffing enkel verleend kan worden als de GSI gewaarborgd is. Dat er	Met uitzondering van mogelijk vogels en vleermuizen zijn met zekerheid geen negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding (GSI) van beschermde soorten te verwachten. Met toepassing van mitigerende maatregelen (bijvoorbeeld in de vorm van een stilstandvoorziening waarbij de windturbines op bepaalde momenten en/of onder bepaalde weersomstandigheden tijdelijk worden stilgezet) of compenserende maatregelen (bijvoorbeeld optimaal inrichten van een weidevogelgebied) worden effecten op de GSI uitgesloten en overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb voorkomen.

		mogelijk een effect is op de GSI van vleermuizen en vogels wordt verderop in de tekst ogenschijnlijk tegengesproken. De discrepantie zou eruit bestaan dat verderop in deze alinea wordt aangegeven dat allerlei maatregelen worden getroffen om de GSI te waarborgen.	
		<i>‘Gedurende de [...] te nemen.’</i> De conclusie van bovenstaande alinea suggereert dat er vanwege de voorzienbare sterfte onder vogelsoorten een ontheffing aangevraagd wordt. Met het nemen van de voorgestelde maatregelen zou die ontheffing verleend kunnen worden. De volgende zin loopt niet helemaal: “Voor de grutto kunnen effecten op de GSI niet worden uitgesloten en zijn mitigerende maatregelen (bijvoorbeeld stilstandvoorziening in broedperiode) nodig om de sterfte tot weg te nemen.” Tussen ‘sterfte’ en ‘tot’ mist een deel van de zin.	Woordje ‘tot’ verwijderd.
		<i>‘In de [...] GSI uitgesloten.’</i> De GSI is één van de drie zaken waaraan de beoogde ontwikkeling getoetst wordt aan de Wnb door provincie Utrecht. De verwachting is dat met het nemen van maatregelen de ontheffing Wnb verleend kan worden. Deze alinea suggereert dat verbodsbepalingen niet zullen worden overtreden. Als verbodsbepalingen toch worden overtreden, is het volgende nodig: - Het nemen van maatregelen om de GSI te waarborgen; - Een goede onderbouwing van het wettelijk belang en de alternatievenafweging; En voor de verbodsbepalingen die toch overtreden worden, is een ontheffing Wnb vereist	Ter kennisname.
		<i>‘De gebruiksfase [...] te voorkomen.’</i> De GSI is één van de drie zaken waaraan de beoogde ontwikkeling getoetst wordt aan de Wnb door provincie Utrecht. Met compenserende maatregelen wordt verwacht dat de ontheffing verleend kan worden.	Ter kennisname.

		<i>‘Conclusie Significant negatieve [...] deze gebieden.’</i> We adviseren de passage “is er op voorhand geen aanleiding vergunningverlening in twijfel te trekken” te wijzigen in een variant die meer duidelijkheid schept. Dit omdat men de passage “vergunningverlening in twijfel te trekken” op meerdere manieren kan interpreteren, hetwelk rechtsonzekerheid genereert. We adviseren de formulering van de volgende passage te heroverwegen: “Er zijn geen wezenlijke effecten (na mitigerende maatregelen en/of compensatie²) te verwachten op de gunstige staat van instandhouding van de betreffende vogel- en vleermuissoorten.” Hier resoluut een standpunt in nemen kan leiden tot fricties in interbestuurlijke verhoudingen. De formulering dient zorgvuldig te worden heroverwogen omdat de zinsnede averechts kan werken. Daarnaast wekt de zin de suggestie dat het ontbreken van mitigerende maatregelen en/of compensatie substantiële effecten heeft op de gunstige staat van instandhouding van de betreffende vogel- en vleermuissoorten. Omdat het onduidelijk is welke mitigerende maatregelen en/of compensatie dergelijke effecten voorkomen, creëert de desbetreffende regel rechtsonzekerheid.	Op basis van voortschrijdend inzicht is de tekst uit de desbetreffende paragraaf beperkt gewijzigd ten opzichte van het voorontwerp bestemmingsplan dat is toegestuurd aan de vooroverlegpartners. Een hernieuwde AERIUS-berekening met de meest recente versie van de AERIUS-calculator toont aan dat er geen sprake is van een significante stikstofdepositie op enig Natura2000-gebied. Een Wnb vergunning is daarmee ook niet aan de orde. Op basis van de bevindingen in de Natuurtoets wordt dit standpunt ingenomen. Daarnaast klopt de veronderstelling dat wanneer er geen mitigerende maatregelen worden toegepast (bv. voor de grutto) er effecten op de GSI <u>kunnen</u> optreden. De te treffen mitigerende maatregel (bv. een stilstandvoorziening) wordt beknopt in de toelichting van het bestemmingsplan beschreven.
		Conclusie	Deze reactie leidt tot verscheidene tekstuele wijzigingen van het ontwerp Chw bestemmingsplan Windpark Rijnenburg en Reijerscop.

